

RR 8

**REDOVISNING AV
EFFEKTER AV
ÄNDRADE VALUTAKURSER**

REDOVISNINGSRÅDET

OKTOBER 1998

<i>Innehållsförteckning</i>	<i>Sid</i>
INLEDNING _____	3
DEFINITIONER _____	4
TRANSAKTIONER I UTLÄNSK VALUTA _____	4
<i>Löpande bokföring</i> _____	4
<i>Omräkning av poster i balansräkningen</i> _____	5
<i>Redovisning i resultaträkningen</i> _____	5
UTLANDSVERKSAMHETERS RESULTAT- OCH BALANSRÄKNINGAR _____	6
<i>Klassificering av utlandsverksamheter</i> _____	6
<i>Redovisning av integrerade utlandsverksamheter</i> _____	7
<i>Redovisning av självständiga utlandsverksamheter</i> _____	8
– <i>Avyttring av självständiga utlandsverksamheter</i> _____	10
<i>Utländska filialer</i> _____	10
<i>Avvikande balansdag</i> _____	10
<i>Ändrad klassificering av utlandsverksamheter</i> _____	11
DOTTERFÖRETAGS BIDRAG TILL KONCERNENS FRIA EGNA KAPITAL _____	11
SKATT PÅ KURSDIFFERENSER _____	11
UPPLYSNINGAR _____	12
ÖVERGÅNGSREGLER _____	13
IKRAFTTRÄDANDE _____	13
ÖVERENSSTÄMMELSE MED IAS _____	13
Bilaga 1: ÖVERVÄGANDEN I ANSLUTNING TILL REKOMMENDATIONENS UTFORMNING OCH KOMMENTARER TILL REKOMMENDATIONENS INNEHÅLL _____	14
Bilaga 2: REDOVISNING AV VALUTASÄKRING _____	21
Bilaga 3: FÖRÄNDRINGAR I FÖRHÅLLANDE TILL TIDIGARE NORMGIVNING _____	23
Bilaga 4: JÄMFÖRELSE MED IAS _____	25

REDOVISNING AV EFFEKTER AV ÄNDRADE VALUTAKURSER

INLEDNING

Denna rekommendation behandlar dels redovisning av transaktioner i utländsk valuta i juridisk person, dels omräkning av resultat- och balansräkningar för utlandsverksamheter vid upprättande av koncernredovisning. De två grundläggande frågorna i rekommendationen gäller vilken kurs som skall användas vid omräkning av transaktioner och poster i utländsk valuta till rapportvalutan samt hur effekterna av förändringar i valutakurser skall redovisas.

1

Rekommendationen skall tillämpas

- vid redovisning av transaktioner i utländsk valuta,
- vid omräkning av resultat- och balansräkningar för utlandsverksamheter vid upprättandet av ett företags koncernredovisning och
- vid omräkning av utländsk filials resultat- och balansräkningar för redovisning i *ägarföretaget*.

2

Rekommendationen behandlar inte

- hur transaktioner i utländsk valuta och omräkning av utlandsverksamheters kassaflöden skall redovisas i kassaflödesanalysen¹, ej heller
- säkringsredovisning med undantag dels för säkring av nettoinvesteringar i självständiga utlandsverksamheter², dels för vissa upplysningar om säkringsåtgärder.

3

¹ Hur transaktioner i utländsk valuta och omräkning av utlandsverksamheters kassaflöden skall redovisas i kassaflödesanalysen framgår av RR 7 "Redovisning av kassaflöden".

² Begreppet "nettoinvestering" syftar enbart på koncernredovisningen. Således behandlar rekommendationen inte redovisning i juridisk person vad gäller säkring av aktier i utlandsverksamhet. Se vidare bilaga 2.

DEFINITIONER

I denna rekommendation definieras vissa begrepp enligt följande:

En *utlandsverksamhet* är ett dotterföretag, ett intresseföretag, ett joint venture eller en filial, där rörelsen är registrerad i eller bedrivs i utlandet.

En *självständig utlandsverksamhet* är en utlandsverksamhet som inte utgör en integrerad del av det rapporterade företags verksamhet.

Rapportvaluta är den valuta i vilken de finansiella rapporterna upprättas.

Utländsk valuta är annan valuta än rapportvalutan.

Valutakurs är den växlingskurs enligt vilken växling sker mellan två valutor.

Valutakursdifferens (kursdifferens) är skillnaden mellan de belopp som framkommer vid omräkningar av ett belopp i en utländsk valuta till rapportvalutan när omräkningarna sker enligt skilda valutakurser.

Balansdagskurs är avistakursen på balansdagen.

Nettoinvestering i självständig utlandsverksamhet är koncernens andel av en självständig utlandsverksamhets nettotillgångar enligt värderingen i koncernredovisningen, dvs. inklusive t. ex. goodwill hänförlig till utlandsverksamheten och justeringar till koncernens redovisningsprinciper.

Monetära poster är kassamedel samt andra tillgångar och skulder¹ som kommer att inflyta respektive utbetalas med fastställda eller fastställbara belopp².

Verkligt värde är det värde till vilket en tillgång skulle kunna överlåtas eller en skuld regleras mellan parter på armslängds avstånd, dvs. parterna är oberoende av varandra, välinformerade och har ett intresse av transaktionen.

TRANSAKTIONER I UTLÄNDSK VALUTA

Löpande bokföring

Med en **transaktion i utländsk valuta** avses en transaktion som är uttryckt i, och normalt kommer att medföra en betalning i, utländsk valuta. Exempel utgörs av transaktioner som uppkommer när ett företag

- köper eller säljer varor eller tjänster som är prissatta i utländsk valuta,
- tar upp eller lämnar lån som uttrycks i utländsk valuta eller
- på annat sätt köper eller säljer tillgångar, eller ikläder sig eller reglerar skulder, uttryckta i utländsk valuta.

¹ I årsredovisningslagen används begreppen avsättningar och skulder. För enkelhets skull används i denna rekommendation termen skulder som en gemensam term för avsättningar och skulder.

² För en exemplifiering, se bilaga 1.

En transaktion i utländsk valuta skall, när den tas in i redovisningen, omräknas till rapportvalutan enligt transaktionsdagens avistakurs. Av praktiska skäl kan dock en omräkning till rapportvalutan ske genom användning av en kurs som utgör en approximation av faktiska kurser. Exempelvis kan en genomsnittskurs eller standardkurs användas för en period om den är ett tillfredsställande närmevärde för en omräkning enligt faktiska kurser. Vid kraftiga kursfluktuationer och ojämnt transaktionsflöde kan emellertid en omräkning enligt periodens genomsnittskurs innebära stora avvikelser från en redovisning av transaktionerna till respektive transaktionsdags valutakurs.

6

Omräkning av poster i balansräkningen

Monetära tillgångar och skulder i utländsk valuta skall, som huvudprincip, på varje balansdag redovisas i rapportvalutan omräknade enligt balansdagskursen. Huvudprincipen har ett undantag. Det framgår av punkt 22.

7

Icke-monetära tillgångar och skulder i utländsk valuta som redovisas enligt anskaffningsvärdemetoden skall på varje balansdag redovisas i rapportvalutan omräknade enligt valutakursen vid anskaffningstidpunkten¹.

8

Icke-monetära tillgångar och skulder i utländsk valuta, som redovisas på basis av annat värde än anskaffningsvärdet, skall på varje balansdag redovisas i rapportvalutan omräknade enligt den valutakurs som gällde per den tidpunkt då posten omvärderades i utländsk valuta (t. ex. tillgångar som värderas till verkligt värde).

9

Redovisning i resultaträkningen

Kursdifferenser uppkommer i redovisningen då monetära poster regleras eller då de omräknas på balansdagen enligt punkt 7. Kursdifferenserna skall redovisas i resultaträkningen för den period då de uppkommer². Denna regel har två undantag. De framgår av punkterna 22 och 23.

10

Koncerninterna poster i resultat- och balansräkningar skall elimineras, se Redovisningsrådets rekommendation RR 1:96, Koncernredovisning. Kursdifferenser hänförliga till monetära koncerninterna poster skall, oavsett om de är kortfristiga eller långfristiga, emellertid inte elimineras, eftersom de monetära posterna representerar åtaganden att växla från en valuta till en annan och exponerar koncernen för valutakursfluktuationer. Koncernresultaträkningen innehåller således kursdifferenser på koncerninterna poster, se dock punkt 22.

11

¹ Exempel på monetära respektive icke-monetära poster anges i bilaga 1.

² Kursdifferensers rubricering i resultaträkningen och huruvida kursvinster och kursförluster kan kvittas kommenteras i bilaga 1.

UTLANDSVERKSAMHETERS RESULTAT- OCH BALANSRÄKNINGAR

Klassificering av utlandsverksamheter

En utlandsverksamhets relation till det rapporterade företaget är avgörande för val av metod för omräkning av verksamhetens resultat- och balansräkning för intagande i koncernredovisningen. En utlandsverksamhet klassificeras antingen som *integrerad utlandsverksamhet* eller som *självständig utlandsverksamhet*.

12

En utlandsverksamhet som är integrerad med det rapporterade företagens verksamhet drivs som om den vore en utvidgning av det rapporterade företagens verksamhet. Exempel på en sådan utlandsverksamhet kan vara en utlandsverksamhet som huvudsakligen säljer varor importerade från det rapporterade företaget och där behållningen från försäljningen överförs till detta. En förändring i växelkursen mellan utlandsverksamhetens lokala valuta och rapportvalutan får i sådana fall en nästan omedelbar inverkan på det rapporterade företagens kassaflöde från den löpande verksamheten. Valutakursändringen påverkar därför de enskilda monetära posterna i utlandsverksamheten snarare än det rapporterade företagens investering i utlandsverksamheten.

13

En självständig utlandsverksamhet, å andra sidan, ackumulerar kassamedel och andra monetära poster och har kostnader och intäkter samt upptar eventuellt lån, allt huvudsakligen i den lokala valutan. En självständig utlandsverksamhet kan ha transaktioner även i utländska valutor, inklusive i rapportvalutan. En förändring i växelkursen mellan utlandsverksamhetens lokala valuta och rapportvalutan ger ingen direkt påverkan på kassaflödena från den löpande verksamheten, varken i utlandsverksamheten eller i det rapporterade företaget. Valutakursändringen påverkar därför det rapporterade företagens investering i utlandsverksamheten snarare än de enskilda monetära posterna i utlandsverksamheten.

14

Följande förhållanden utgör indikationer på att en utlandsverksamhet skall klassificeras som självständig verksamhet:

- Även om det rapporterade företaget utövar ett inflytande över utlandsverksamheten drivs den med en hög grad av självständighet.
- Transaktioner med det rapporterade företaget utgör endast en liten del av verksamheten.
- Utlandsverksamheten är i huvudsak självfinansierad eller finansierad genom lokal upplåning. Det rapporterade företaget ger inga eller obetydliga lån till utlandsverksamheten.
- Löner och inköp av material m.m. i utlandsverksamheten betalas i lokal valuta och endast i liten omfattning, eller inte alls, i rapportvalutan.
- Utlandsverksamhetens fakturering sker huvudsakligen i andra valutor än rapportvalutan.
- Det rapporterade företagens kassaflöde påverkas inte direkt av den löpande verksamheten i utlandsverksamheten.

15

Klassificeringen av en utlandsverksamhet grundas på information om de

förhållanden som listats ovan. Gränsen mellan de båda typerna av utlandsverksamhet framträder dock inte alltid tydligt. Klassificeringen kräver ofta en ingående bedömning.

Redovisning av integrerade utlandsverksamheter

Resultat- och balansräkningar för en integrerad utlandsverksamhet skall för koncernredovisningsändamål omräknas i enlighet med vad som anges i punkterna 5 – 10 (monetära metoden). Koncernmässig goodwill liksom justeringar av de i utlandsverksamheten redovisade värdena för tillgångar och skulder till de belopp som redovisas i koncernredovisningen behandlas som tillgångar och skulder i utlandsverksamheten och omräknas även dessa i enlighet med reglerna i punkterna 5 – 10.

16

Innebörden av föregående punkt är att utlandsverksamhetens transaktioner samt dess tillgångar och skulder redovisas i koncernredovisningen som om de hade redovisats direkt hos det rapporterande företaget. Anskaffningsvärden och avskrivningar avseende materiella anläggningstillgångar omräknas således enligt den valutakurs som gällde vid respektive tillgångs anskaffningstidpunkt eller, vid värdering baserad på verkligt värde, enligt valutakursen per dagen för värderingen. Varulager som värderats till anskaffningsvärde omräknas enligt de valutakurser som gällde vid respektive anskaffningstidpunkt. Om lagret däremot värderats till nettoförsäljningsvärde omräknas det enligt kursen per den dag nettoförsäljningsvärdet fastställdes, dvs. normalt balansdagskursen.

17

Det redovisade värdet på en tillgång i en utlandsverksamhet kan behöva justeras i koncernredovisningen. I utlandsverksamhetens bokslut värderas t. ex. lagret i lokal valuta till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet. Lagret värderas enligt samma princip även i koncernredovisningen för det rapporterande företaget, men med utgångspunkt från en värdering enligt rapportvalutan. Det innebär ibland att det kan vara nödvändigt att justera en tillgång till nettoförsäljningsvärde i koncernredovisningen även om ingen motsvarande justering är erforderlig i utlandsverksamhetens redovisning. Ett sådant justeringsbehov kan uppstå om valutan för utlandsverksamheten har sjunkit så mycket att det inte uppvägs av att nettoförsäljningsvärdet i lokal valuta överstiger anskaffningsvärdet. Det kan även förekomma att en justering i *utlandsverksamhetens* redovisning skall återföras i koncernredovisningen. I det sistnämnda fallet har utlandsverksamhetens valuta stigit så mycket i värde att det mer än utjämnar värdenedgången på tillgången uttryckt i lokal valuta. Resonemanget är tillämpligt på alla icke-monetära tillgångar.

18

Redovisning av självständiga utlandsverksamheter

Resultat- och balansräkningar för en självständig utlandsverksamhet skall i koncernredovisningen omräknas enligt följande (dagskursmetoden):

- Tillgångar och skulder, såväl monetära som icke-monetära, omräknas till balansdagskurs.
- Intäkter och kostnader omräknas till valutakursen vid den tidpunkt då de uppstår; av praktiska skäl kan en kurs som utgör en approximation av dessa enskilda kurser användas vid omräkningen.

Resultat- och balansräkningar för utlandsverksamheter i höginflationsländer skall omräknas enligt punkt 24 vid intagande i koncernredovisningen.

De kursdifferenser som framkommer vid omräkning av självständiga utlandsverksamheter enligt punkt 19 redovisas direkt mot eget kapital i koncernbalansräkningen. Dessa kursdifferenser uppkommer eftersom

- resultaträkningens poster omräknas till transaktionsdagens kurs, medan tillgångar och skulder omräknas till balansdagskurs,
- nettoinvesteringen i den självständiga utlandsverksamheten vid årets början omräknas till en annan kurs vid räkenskapsårets slut än vid dess början,
- utdelning (ingår i beloppet närmast ovan) avräknas till betalkurs och ej till kursen vid årets slut och
- övriga förändringar i nettoinvesteringen (t. ex. nyemission och ned-sättning av aktiekapital) sker till en transaktionskurs som kan avvika från balansdagskursen.

Kursdifferenser avseende självständiga dotterföretag, vari minoriteten äger en andel, fördelas i koncernbalansräkningen på eget kapital och minoritetsintresset i proportion till respektive ägarandel. Minoriteten har emellertid ingen andel i de kursdifferenser som uppstår på grund av att goodwill och andra justeringar föranledda av förvärvsanalysen omräknas till balansdagskurs, se punkt 21. Om en självständig utlandsverksamhet avyttras, redovisas de ackumulerade kursdifferenser som förts direkt till eget kapital, i enlighet med punkterna 26 – 27.

Koncernmässig goodwill avseende en självständig utlandsverksamhet, liksom justeringar av de i utlandsverksamheten redovisade värdena för tillgångar och skulder till de belopp som redovisas i koncernbalansräkningen, behandlas som tillgångar och skulder i utlandsverksamheten och omräknas i enlighet med reglerna i punkt 19.

I vissa fall kan ett långfristigt monetärt mellanhavande mellan ett ägarföretag och en självständig utlandsverksamhet vara av sådan art att det inte är avsett att regleras och sannolikt inte heller kommer att regleras. Det representerar då antingen en bestående del av ägarföretagets finansiering av utlandsverksamheten eller ett återlån från utlandsverksamheten till ägarföretaget av icke erforderlig del av det förras egna kapital. Mellanhavandet behandlas då som en utvidgning respektive reduktion (avyttring enligt terminologin i punkt 26 och 27) av ägarföretagets

19

20

21

22

investering i den självständiga utlandsverksamheten. Det kan vara fråga om långfristiga fordringar och lån, men inte kundfordringar eller leverantörsskulder. Mellanhavandet kan vara uttryckt i antingen utlandsverksamhetens eller ägarföretagets valuta. Om mellanhavandet är uttryckt i ägarföretagets valuta uppstår en kursdifferens hänförlig till mellanhavandet i utlandsverksamhetens redovisning. Denna kursdifferens skall i koncernredovisningen redovisas direkt mot eget kapital, i likhet med vad som anges i punkt 20. Om mellanhavandet i stället är uttryckt i utlandsverksamhetens valuta skall mellanhavandet redovisas till anskaffningskurs i ägarföretagets balansräkning. I koncernredovisningen är mellanhavandet en del av nettoinvesteringen i den självständiga utlandsverksamheten och eventuell differens som uppstår vid eliminering av mellanhavandet skall därför i koncernredovisningen redovisas direkt mot eget kapital, i likhet med vad som anges i punkt 20. Om ett mellanhavande är en fordran i ägarföretaget som i ett senare skede omvandlas till aktieinnehav, skall de nya aktierna redovisas till fordrans bokförda värde. Oavsett i vilken valuta mellanhavandet är uttryckt, skall de ackumulerade kursdifferenserna redovisas som intäkt eller kostnad i koncernresultaträkningen vid avyttring av den självständiga utlandsverksamheten, (se punkterna 26 – 27).

För att i koncernredovisningen åstadkomma skydd ("hedge") mot kursdifferenser på en nettoinvestering i en självständig utlandsverksamhet, kan moderföretaget (eller annat koncernföretag) ha upptagit ett lån i utländsk valuta eller företagit annan säkringsåtgärd. Säkringspositionen skall, oavsett hur den redovisas hos det företag som upptagit säkringen¹, i koncernredovisningen redovisas till verkligt värde på balansdagen. I koncernredovisningen skall kursdifferenser på sådana säkringsåtgärder föras direkt till eget kapital. När utlandsverksamheten avyttras, skall de direkt till eget kapital förda ackumulerade kursdifferenserna avseende sådana säkringstransaktioner redovisas i enlighet med punkterna 26 – 27.

23

Resultat- och balansräkningar avseende självständiga utlandsverksamheter i höginflationsländer² skall inflationsjusteras³ och därefter omräknas enligt dagskursmetoden. Även resultaträkningen skall därvid omräknas till balansdagskurs. Alternativt kan de icke inflationskorrigerade resultat- och balansräkningarna omräknas enligt den monetära metoden, se vidare i bilaga 1. Den monetära metoden beskrivs i punkterna 16 – 18.

24

En självständig utlandsverksamhet kan på grund av minskad inflation upphöra att klassificeras som verksamhet i höginflationsland. Om så sker och redovisningen för den självständiga utlandsverksamheten tidigare omräknats enligt den monetära metoden, skall utlandsverksamhetens anskaffningsvärden i lokal valuta fastställas med utgångspunkt från de omräknade beloppen enligt den sista redovisning som upprättats enligt den monetära

25

¹ Såsom framgår av punkt 3 behandlar denna rekommendation inte redovisning i juridisk person vad gäller säkring av aktier i utlandsverksamhet. Säkringsredovisning behandlas dock i BFN R 7, se även bilaga 2.

² För beskrivning av höginflationsland, se bilaga 1.

³ Inflationsjusterad redovisning behandlas i IAS 29, Financial Reporting in Hyperinflationary Economies.

metoden. Det sker genom att de omräknade beloppen divideras med avistakursen per den balansdag ändringen sker. Om omräkningen tidigare skett med utgångspunkt i en inflationsjusterad redovisning med omräkning enligt dagskursmetoden, skall omräkningen med tillämpning av dagskursmetoden i fortsättningen baseras på de inflationsjusterade värden som anges i den senaste inflationsjusterade redovisningen. Dessa värden skall således behandlas som anskaffningsvärden i underlaget för omräkning.

Avyttring av självständiga utlandsverksamheter

Vid avyttring av en självständig utlandsverksamhet redovisas de ackumulerade kursdifferenser, som är hänförliga till utlandsverksamheten, och som tidigare redovisats direkt mot eget kapital, som intäkt/kostnad i koncernresultaträkningen. Intäkten/kostnaden redovisas under samma redovisningsperiod som vinsten eller förlusten på avyttringen.

26

En självständig utlandsverksamhet kan avyttras genom försäljning, likvidation, återbetalning av tillfört eget kapital eller genom andra sätt att avhända sig hela eller delar av verksamheten. Erhållen utdelning kan jämföras med avyttring endast om utdelningen innebär en återbetalning av investeringen i utlandsverksamheten.¹ Vid en delavyttring skall den proportionella andelen av de ackumulerade kursdifferenser som tidigare redovisats direkt till eget kapital redovisas som intäkt eller kostnad. En nedskrivning av det redovisade värdet av aktier i ett dotterföretag eller intresseföretag betraktas inte som en delavyttring. Följaktligen föranleder en nedskrivning ej att de ackumulerade kursdifferenserna skall redovisas som intäkt eller kostnad i koncernresultaträkningen.

27

Utländska filialer

En utlandsverksamhet som drivs i form av en filial klassificeras som integrerad eller självständig utlandsverksamhet i enlighet med punkterna 12 - 15. En sådan verksamhet som klassificerats som självständig redovisas i såväl ägarföretaget som i koncernredovisningen i enlighet med tillämpliga delar av punkterna 19 - 27 och 29 - 32.

28

Avvikande balansdag

De räkenskaper för rapporterande företag och utlandsverksamheter som utgör underlag för koncernredovisningen skall omfatta samma redovisningsperiod. I de fall redovisningsperioderna är olika skall utlandsverksamheterna, som underlag för koncernredovisningen, upprätta räkenskaper för samma redovisningsperiod som det rapporterande företaget, se vidare i RR 1:96 punkt 7. Om, enligt det undantag som anges i RR 1:96, en balansräkning som utgör underlag för koncernredovisningen upprättats per en annan balansdag än koncernens, omräknas den till rapportvalutan enligt valutakursen den dag per vilken utlandsverksamhetens redovisning upprättats. Justering görs vid väsentliga kursföränd-

29

¹ För kommentarer, se bilaga 1.

ringar fram till det rapporterade företags balansdag i likhet med övriga justeringar beskrivna i RR 1:96 punkt 7.

Ändrad klassificering av utlandsverksamheter

Om de förhållanden som legat till grund för klassificeringen av en utlandsverksamhet ändras kan det medföra att omklassificering skall ske. Den omräkningsmetod som gäller för den nya klassificeringen tillämpas då från och med tidpunkten för omklassificeringen.

30

När en utlandsverksamhet omklassificeras från integrerad till självständig, beräknas den kursdifferens som utgör skillnaden mellan de icke-monetära tillgångarna omräknade enligt avistakursen per omklassificeringstidpunkten respektive enligt de valutakurser till vilka omräkning tidigare skett. Differensen redovisas direkt mot eget kapital i koncernbalansräkningen.

31

När en utlandsverksamhet omklassificeras från självständig till integrerad utgör de enligt dagskursen omräknade icke-monetära posterna vid ändringstillfället fortsättningsvis det historiska anskaffningsvärdet för dessa poster. Den vid omklassificeringstidpunkten ackumulerade omräkningsdifferensen redovisas inte som intäkt eller kostnad i resultaträkningen förrän avyttring sker.

32

DOTTERFÖRETAGS BIDRAG TILL KONCERNENS FRIA EGNA KAPITAL

I RR 1:96 punkt 16 definieras koncernens fria egna kapital. Häri ingår varje dotterföretags bidrag, positivt eller negativt, till koncernens egna kapital. Beräkningen av detta bidrag behandlas i RR 1:96 punkterna 57 och 64. Dessa regler gäller för både utländska och svenska dotterföretag. Med begreppet "dotterföretags fria egna kapital enligt dess officiella redovisning" skall vid denna beräkning förstås fritt eget kapital enligt dotterföretags officiella redovisning omräknat till balansdagskurs. Detta gäller oberoende av vilken omräkningsmetod som tillämpas vid intagandet av dotterföretags bokslut i koncernredovisningen.

33

SKATT PÅ KURSDIFFERENSER

Kursdifferenser på transaktioner i utländsk valuta och kursdifferenser hänförliga till omräkning av utlandsverksamheter kan medföra skatteeffekter. Redovisningen av inkomstskatter behandlas i Redovisningsrådets rekommendation om redovisning av inkomstskatter¹. Där anges bl.a. att skatter skall redovisas på samma sätt som de poster som ger upphov till skatten, dvs. i vissa fall direkt mot eget kapital².

34

¹ Ett utkast till Redovisningsrådets rekommendation om redovisning av inkomstskatter gavs ut under våren 1998. En fastställd rekommendation beräknas komma att ges ut under slutet av år 1998.

² Exempel på sådana poster finns i punkterna 20, 22 och 23 i RR 8.

UPPLYSNINGAR

Upplysning skall lämnas om tillämpade redovisningsprinciper för omräkning av poster i utländsk valuta. Upplysningarna skall bl. a. innefatta hur fordringar och skulder i utländsk valuta omräknats, hur klassificeringen av utlandsverksamheter som självständiga eller integrerade gjorts samt vilken metod som använts vid omräkning av resultat- och balansräkningar avseende utlandsverksamheter i höginflationsländer.

35

Upplysning skall vidare lämnas om:

- Det belopp med vilket valutakursdifferenser påverkat periodens nettoresultat. Uppgift om nettobelopp (kursvinster minus kursförluster) för respektive resultatbegrepp i resultaträkningen är normalt tillfyllest.
- Storleken på de vid räkenskapsperiodens början respektive slut ackumulerade kursdifferenserna som redovisats direkt mot eget kapital samt en förklaring till förändringen. Upplysning skall, i förekommande fall, lämnas om det belopp varmed periodens kursdifferenser reducerats genom valutasäkringsåtgärder.

36

Om företaget under räkenskapsperioden har omklassificerat en väsentlig utlandsverksamhet (från självständig till integrerad eller omvänt) skall upplysningar lämnas om

- den omklassificering som gjorts,
- anledningen till omklassificeringen,
- hur omklassificeringen påverkat redovisat eget kapital i koncernen och
- hur nettoresultatet för varje period som presenteras skulle ha påverkats om omklassificeringen skett vid början av den tidigaste period som presenteras i årsredovisningen.

37

Upplysning skall lämnas om effekten av valutakursändringar efter balansdagen på poster i företagets resultat- och balansräkning eller på omräkningen av resultat- och balansräkningar för utlandsverksamheten, om kursändringarna är av en sådan omfattning att ett utelämnande av uppgifter kan antas ha betydelse för läsaren vid bedömningen av företaget.

38

Det är önskvärt att information lämnas om företagets valutaexponering och valutapolicy. Sådan information kan innehålla följande uppgifter för perioden:

- Företagets policy för att skydda företaget mot valutarisker.
- In- och utbetalningar fördelade på viktigare valutor.
- Nettoinvesteringar i självständiga utlandsverksamheter fördelade på viktigare valutor.

39

Om företaget, för att undvika risker som är förknippade med framtida betalningar, t. ex. köpt eller sålt valuta (flödessäkringar) skall upplysning härom lämnas jämte kommentarer som belyser vidtagna säkringsåtgärders betydelse för resultatet. Upplysningen skall innefatta följande information:

- Åtgärdens art, dvs. huruvida företaget köpt eller sålt valuta, typ av instrument som använts samt huruvida det flöde som säkrats är kontrakterat eller budgeterat.
- Storleken av flödessäkringar i förhållande till förväntade betalningar. Informationen skall lämnas uppdelad på var och en av de för företaget viktigaste valutorna.
- Den kvarvarande tid som utestående flödessäkringar avser.
- Storleken av de latent vinster och förluster som inte påverkat det redovisade resultatet.
- Vidtagna säkringsåtgärders betydelse för resultatet.

Med latent vinster och förluster avseende flödessäkringar avses den resultateffekt som skulle uppstå om företaget på balansdagen löste de utestående kontrakten.

ÖVERGÅNGSREGLER

Tillämpningen av denna rekommendation kan innebära byte av redovisningsprincip. Redovisning av effekter av byte av redovisningsprincip behandlas i Redovisningsrådets rekommendation RR 5. Uppgifter avseende tidigare räkenskapsår behöver dock inte ändras till den del en tillämpning av punkterna 26 och 27 skulle innebära byte av redovisningsprincip. Däremot skall dessa och övriga punkter i enlighet med RR 5 tillämpas framgent och, då så är möjligt, även inkludera de ackumulerade kursdifferenser som redovisats direkt mot eget kapital före denna rekommendations ikraftträdande¹.

IKRAFTTRÄDANDE

Denna rekommendation skall tillämpas för helårs- och delårsbokslut som avser räkenskapsår som påbörjas fr. o. m. den 1 januari 1999.

ÖVERENSSTÄMMELSE MED IAS

Denna rekommendation överensstämmer i allt väsentligt med International Accounting Standards Committee's rekommendation IAS 21, The Effects of Changes in Foreign Exchange Rates. I bilaga 4 lämnas en redogörelse för avvikelser av detaljkaraktär.

¹ För kommentarer, se bilaga 1.

BILAGA 1

ÖVERVÄGANDEN I ANSLUTNING TILL REKOMMENDATIONENS UTFORMNING OCH KOMMENTARER TILL REKOMMENDATIONENS INNEHÅLL

I det följande lämnas en redogörelse för vissa av de överväganden som gjorts vid utformningen av rekommendationen (RR 8). Vidare kommenteras vissa delar av rekommendationen.

Klassificering av utlandsverksamheter i underkoncerner

Om en koncern innehåller ett antal underkoncerner kan redovisningen läggas upp på olika sätt. Antingen upprättas koncernredovisningar stegvis i respektive underkoncern eller också upprättas koncernredovisningen utifrån alla de i koncernen ingående enskilda företagens resultat- och balansräkningar. Klassificeringen av en utlandsverksamhet som integrerad eller självständig är oberoende av hur koncernredovisningsarbetet läggs upp. Bedömningen skall göras utifrån det bolag vars koncernredovisning upprättas.

Omräkning av goodwill och värderingen i förvärvsanalysen avseende självständiga utlandsverksamheter

IAS 21 innehåller två alternativ för omräkning av goodwill och de justeringsposter som är hänförliga till skillnaden mellan å ena sidan de värden till vilka tillgångar och skulder är bokförda i en självständig utlandsverksamhet och å andra sidan de värden de åsatts i förvärvsanalysen. Enligt det ena alternativet omräknas goodwill och dessa justeringsposter enligt valutakursen vid förvärvstillfället. Enligt det andra alternativet sker omräkningarna till respektive balansdags kurser. Skillnaden mellan de båda alternativen kan i vissa fall vara stor. En omräkning till samma valutakurs av alla tillgångar och skulder, inklusive goodwill och ovan nämnda justeringsposter, ger en konsekvent värdering av den nettoinvestering som en självständig utlandsverksamhet representerar i koncernbalansräkningen. Mot denna bakgrund, och för att underlätta jämförbarheten, innehåller RR 8 endast detta alternativ.

Rapportvaluta och ”convenience rate”

Svenska företag skall enligt årsredovisningslagen, 2 kap. 6 §, upprätta sina finansiella rapporter i svenska kronor (svenska kronor är rapportvaluta). Beloppen i en årsredovisning får, enligt samma lagrum, dessutom anges i annan valuta (”convenience rate”) enligt omräkningskursen på dagen för räkenskapsårets utgång.

För närvarande, år 1998, utreds huruvida svenska företag skall få ha sin redovisning i euro. Årsredovisningslagen kan således komma att ändras så att svenska företag får välja mellan svenska kronor och euro som rapportvaluta.

Valutakursreserv

Enligt årsredovisningslagen, 4 kap. 13 §, får fordringar och skulder i utländsk valuta omräknas enligt valutakursen på balansdagen, om detta står i överensstämmelse med god redovisningssed och kravet på rättvisande bild. Av propositionen till lagen framgår att det är en uppgift för kompletterande normgivning att närmare precisera under vilka förutsättningar värdering till balansdagskurs skall få ske. I propositionen påpekas att även de nackdelar som en omräkning till balansdagskurs kan ha ur borgenärssynpunkt måste beaktas. En hänvisning görs till gällande lydelse av BFN R 7, men också till att aktiebolagskommittén skall behandla frågan om aktiebolagens vinstutdelningsregler.

Enligt gällande lydelse av BFN R 7 skall orealiserade kursvinster på långfristiga fordringar och skulder i utländsk valuta avsättas till en valutakursreserv i den enskilda juridiska personens bokslut. Avsättningen till valutakursreserv skall redovisas som bokslutsdisposition i resultaträkningen och som obeskattad reserv i balansräkningen. De orealiserade vinsterna ingår följaktligen inte i nettoresultatet och blir därmed inte tillgängliga för utdelning.

Redovisningsrådets bedömning är att det inte längre finns skäl att göra avsättning till valutakursreserv när en möjlighet till anpassning till internationell praxis har öppnat sig i och med den nya lagens bestämmelser. Liksom i IAS 21 behandlas i RR 8 långfristiga fordringar/skulder i utländsk valuta på samma sätt som kortfristiga fordringar/skulder.

Bokföringsnämndens avsikt är att BFN R 7 skall upphävas (med undantag för avsnittet om valutasäkring) när Redovisningsrådets slutliga rekommendation föreligger. Det är således även nämndens mening att avsättning till valutakursreserv inte längre skall göras.

Redovisningsrådet anser för sin del att vid beslut om utdelning hänsyn skall tas till att en viss del av redovisad vinst kan vara orealiserad. Härvid erinras om lydelsen i 12 kap. 2 § 2 st. aktiebolagslagen: "Vinstutdelning får inte ske med så stort belopp att utdelningen med hänsyn till bolagets eller koncernens konsolideringsbehov, likviditet eller ställning i övrigt står i strid mot god affärssed".

Aktiebolagskommittén utkom i slutet av 1997 med ett delbetänkande "Vinstutdelning i aktiebolag" som också ger uttryck för en sådan uppfattning. Krav på viss information i förvaltningsberättelsen kan komma att införas i lagen till följd av delbetänkandet.

Finansdepartementet utkom i augusti 1998 med en promemoria om beskattning av fordringar och skulder i utländsk valuta. Där föreslås en strikt värdering till balansdagens kurs utan avsättning till valutakursreserv. Reglerna föreslås gälla fr. o. m. taxeringen år 2000. En begränsad avskattningsperiod av befintliga reserver föreslås. Ej avskattad del av valutakursreserven måste dock finnas avsatt i räkenskaperna. Eftersom en sådan valutakursreserv inte har samband med tillgångar och skulder som redovisas i balansräkningen kan den tas in i redovisningen utan konflikt med RR 8.

Begreppen kurs- och omräkningsdifferenser

I svensk normgivning har man tidigare skilt mellan redovisning av valutaeffekter i juridisk person och omräkning av utländska dotterföretags räkenskapshandlingar för koncernredovisningsändamål. Två skilda rekommendationer har reglerat området. IASC har *en* rekommendation. Kopplingarna mellan de två delområdena är tydliga. Det är i grunden ett och samma problemområde (effekter av ändrad valutakurs) även om effekterna uppträder i två olika situationer (vid redovisning i juridisk person respektive vid upprättande av koncernredovisning).

Begreppet kursdifferens enligt denna rekommendation omfattar även begreppet omräkningsdifferens. Detta är som nämnts i linje med IAS 21.

Balansdagkurs

På balansdagen skall en fordran normalt värderas enligt bankens köpkurs och en skuld enligt bankens säljkurs. Approximativ kurs kan användas, t. ex. den genomsnittliga kursen mellan köp- och säljkurs.

Rubricering i resultaträkningen

I RR 8, liksom i IAS 21, anges inte under vilken rubrik valutakursdifferenser skall redovisas.

IAS 21 är liksom tidigare svensk normgivning baserad på en två-steps-ansats. Ansatsen innebär att regleringen av en fordran/skuld är en transaktion för sig som redovisningsmässigt skall hållas skild från försäljningen/inköpet av den vara/tjänst som förorsakade fordran/skulden. Vid ett köp av en vara som prissatts i utländsk valuta skall därför inte anskaffningsvärdet för varan påverkas av valutakursförändringar efter anskaffningstidpunkten. IAS 21 innehåller en regel om att kursdifferenser skall inkluderas i resultaträkningen. På vilken eller vilka rader detta skall ske anges dock inte. Enligt amerikansk praxis upptas de vanligen bland de finansiella posterna (här bortses från säkringsredovisning). En sådan redovisning ligger nära till hands vid två-steps-ansatsen.

Inom flera europeiska länder, inklusive Sverige, bygger redovisningen på två-steps-ansatsen. Trots detta redovisas i allmänhet kursdifferenser på kundfordringar och leverantörsskulder i rörelseresultatet. Redovisningsrådet anser inte att det finns tillräckligt starka skäl för att ändra denna praxis, vilken också överensstämmer med förslagen i FARs "Vägledning - Om årsredovisning i aktiebolag". Enligt denna skall (avsnitt 4):

- kursförändringar på kundfordringar och leverantörsskulder i utländsk valuta redovisas i rörelseresultatet som Övriga rörelseintäkter (kursvinster) och Övriga rörelsekostnader (kursförluster) och
- kursförändringar hänförliga till lånetransaktioner redovisas som finansiell post på raden Räntekostnader och liknande resultatposter, och detta oavsett om det är fråga om kursvinster eller kursförluster (FAR anser att räntor och kursdifferenser bör ses i ett sammanhang).

I det fall inköp eller försäljning har skett i en valuta som är utsatt för särskilt hög inflationstakt kan kursdifferensen anses utgöra en del av inköps- respektive försäljningspriset. Resonemanget bygger på att det är sannolikt att valutan kommer att sjunka i värde och detta beaktas vid prissättningen (se FARs Vägledning, not 17 till den funktionsindelade resultaträkningen).

Kvittning mellan kursvinster och kursförluster

Årsredovisningslagen, 2 kap. 4 §, innehåller regler om kvittning. Enligt Rådets mening föreligger normalt inget informationsvärde i en specificering av kursvinster respektive kursförluster brutto. Det kan emellertid förekomma att en differens är av en sådan storlek eller uppkommer av en sådan anledning att det är befogat med en detaljredovisning.

Monetära respektive icke-monetära poster

Monetära poster definieras i punkt 4 som "kassamedel samt andra tillgångar och skulder som kommer att inflyta respektive utbetalas med ett fastställt eller fastställbart belopp." Banktillgodohavanden, kundfordringar, leverantörsskulder och upplupna kostnader är typexempel på monetära poster men även pensionsavsättningar samt uppskjutna skatteskulder och skattefordringar är normalt monetära poster. Bl. a. följande tillgångs- och skuldposter är icke-monetära:

- Aktier.
- Varulager.
- Förskott från kunder (ej att förväxla med återbetalningsbara depositioner).
- Förutbetalda kostnader såsom exempelvis försäkringsavgifter och hyror.
- Fastigheter, maskiner och inventarier.
- Patent, varumärken, licenser, goodwill och andra immateriella tillgångar.
- Förutbetalda intäkter.
- Minoritetsintresse.

Den monetära metoden

I FAR:s förslag till rekommendation "Omräkning av utländska dotterföretags redovisningar för intagande i koncernredovisningen" benämns den metod som skall tillämpas för omräkning av integrerade dotterföretags resultat- och balansräkningar till rapportvalutan den "monetära-ickemonetära metoden (MIM-metoden)". Namnet är långt och otympligt, varför metoden i RR 8 i stället benämns den "monetära metoden".

Definition av höginflationsland

Om det kan anses råda höginflation i ett land eller ej, är en bedömningsfråga. Att ett land är ett höginflationsland indikeras av ett antal omständigheter vilka inkluderar, men inte begränsas till, följande¹.

- Befolkningen föredrar i allmänhet att ha sin förmögenhet placerad i icke-monetära tillgångar eller i någon relativt stabil utländsk valuta.
- Belopp som erhålls i lokal valuta investeras omedelbart för att köpkraften ska bibehållas.
- Befolkningen betraktar i allmänhet monetära belopp i termer av en utländsk relativt stabil valuta i stället för i den lokala valutan. Priser kan vara fastställda i den utländska valutan.
- Vid köp och försäljning på kredit är priserna satta för att kompensera för köpkraftsförlusten under kreditperioden även om perioden är kort.
- Räntor, löner och priser är kopplade till prisindex.
- Den kumulativa inflationen mätt över en treårsperiod närmar sig eller överstiger 100%.

Omräkning av självständiga utlandsverksamheter i höginflationsländer

Vid val mellan olika metoder för omräkning av utlandsverksamheter i höginflationsländer bör beaktas att förekommande inflationsindex kan avvika från relevanta prisförändringar och därför sakna relevans för omräkningsändamål. I dessa fall är det mindre lämpligt att inta utlandsverksamheter i koncernredovisningen på basis av en inflationskorrigerad redovisning omräknad enligt dagskursmetoden, varför den monetära metoden skall användas i dessa fall.

Det är inte ovanligt att verksamheter i höginflationsländer har en annan valuta än den lokala som s.k. funktionell valuta². För exempelvis företag belägna i latinamerikanska länder fungerar USD vanligen som funktionell valuta. Om transaktioner i sådana företag inte bokförs i den funktionella valutan men dess resultat- och balansräkningar först omräknas enligt den monetära metoden till den funktionella valutan och därefter enligt dagskursmetoden till koncernens rapportvaluta så erhålls en omräkning där kursförändringen mellan bokföringsvalutan och den funktionella valutan används som en approximation för ett inflationsindex. Även en sådan metod kan vara ett godtagbart alternativ till en inflationsjusterad redovisning omräknad enligt dagskursmetoden.

¹ Denna beskrivning överensstämmer med IAS 29 p. 3.

² Med funktionell valuta avses den valuta som används i företagets primära ekonomiska omgivning dvs. för företag i icke-höginflationsländer vanligen den officiella valutan i det land vari företaget bedriver sin verksamhet. Funktionell valuta är då synonymt med lokal valuta. I höginflationsländer är det emellertid vanligt att den funktionella valutan inte utgörs av den lokala valutan utan av en annan valuta som till skillnad från den lokala är stabil.

Avyttring av självständig utlandsverksamhet

Även en utdelning kan i vissa fall innebära att viss del av utlandsverksamheten avyttras, nämligen "om utdelningen innebär en återbetalning av investeringen i utlandsverksamheten" (punkt 27). Alla utdelningar är inte att betrakta som avyttringar. Normal förräntning på satsat kapital kan utdelas utan att det ska betraktas som avyttring. En tumregel kan vara att avyttring föreligger om utdelningen innebär en återbetalning av vinstmedel intjänade före förvärvet.

Utländska filialer

En filial är inte en separat juridisk person utan dess tillgångar och skulder tillhör ägarbolaget och inkluderas i ägarbolagets officiella bokslut. För filialer gäller dock i allmänhet formkrav liknande dem för aktiebolag. En filial skall registreras, ha egen bokföring, upprätta årsredovisning och är normalt ett skattesubjekt som beskattas i filialens hemland.

Redovisning i ägarföretaget respektive i koncernen av utländska filialer har tidigare inte uttryckligen behandlats i svensk lag eller någon redovisningsrekommendation. Enligt RR 8 skall en filial, i de fall den klassificeras som självständig utlandsverksamhet, tas in i ägarföretaget och koncernredovisningen omräknad enligt dagskursmetoden. Detta är förenligt med praxis i andra EU-länder.

Byte av redovisningsprincip

Tillämpningen av denna rekommendation kan i vissa fall innebära byte av redovisningsprincip. Exempel på sådan fall anges nedan:

- Då anskaffningskurs tidigare har använts vid omräkning av dels koncernmässig goodwill, dels andra justeringsposter föranledda av förvärvsanalyserna för självständiga utlandsverksamheter.
- Då, för en självständig utlandsverksamhet, de ackumulerade kursdifferenser som redovisats direkt till eget kapital inte tidigare redovisats i resultaträkningen i samband med avyttring.
- Då en utlandsverksamhet som tidigare klassificerats som självständig omklassificeras till integrerad utlandsverksamhet på grund av tillämpningen av denna rekommendation. Om klassificeringen ändras på grund av ändrade förhållanden är det dock ej fråga om ändrad redovisningsprincip.

Övergångsregler

Om ackumulerade kursdifferenser för varje utlandsverksamhet ej tidigare registrerats, saknas information för att kunna redovisa enligt punkt 26 och 27. Information saknas även för att kunna upplysa, i enlighet med punkt 36, om koncernens ackumulerade kursdifferenser redovisade direkt mot eget kapital. Det kan vara praktiskt omöjligt att ta fram denna information i efterhand. Det finns också fall där det är möjligt, men förenat med så stora kostnader att detta inte står i rimlig proportion till värdet av informationen. I dessa fall kan upplysningarna i stället, med

stöd av RR 5 punkt 8 och 10, avse kursförändringar fr. o. m. det räkenskapsår för vilket RR 8 tillämpas för första gången. Information om att så sker och skälen härför skall anges.

BILAGA 2 REDOVISNING AV VALUTASÄKRING

Genom valutasäkring skyddar sig ett företag mot de risker som förändringar i valutakurser medför. Ett företag kan genom säkringsåtgärder skydda sig dels mot de kursdifferenser som uppstår på transaktionsexponeringen (in- och utbetalningar i utländsk valuta), dels mot de som uppstår på balans exponeringen (nettoinvesteringar i självständiga utlandsverksamheter).

Genom en flödessäkring fastlägger ett företag till vilken valutakurs ett beräknat flöde i utländsk valuta kommer att komma företaget tillgodo eller kommer att lämna företaget.

Vid valutasäkring av en nettoinvestering i en självständig utlandsverksamhet tar företaget en motsatt position i den utländska valutan, t. ex. i form av ett lån i utländsk valuta. Om värdet på nettoinvesteringen stiger ökar också lånet mätt i rapportvalutan, dvs. en positiv kursdifferens vid omräkningen av nettoinvesteringen motverkas av en kursförlust på lånet. Om rapportvalutan i stället sjunker i värde blir förhållandet det omvända, dvs. en negativ kursdifferens vid omräkningen av nettoinvesteringen motverkas av en kursvinst på lånet.

IAS 21 behandlar inte säkringsredovisning annat än vad avser hur valutakursdifferenser skall redovisas vid säkring av en nettoinvestering i självständig utlandsverksamhet. Redovisningsrådet har valt att i RR 8 därutöver ställa vissa krav på information för att en läsare av en årsredovisning skall få sådana uppgifter som är nödvändiga för att läsaren skall få en samlad bild av koncernens valutasituation.

Säkringsfrågor är föremål för diskussion; se IASCs Discussion Paper "Accounting for Financial Assets and Financial Liabilities", som utgavs i mars 1997, och E 62, IASCs "Financial Instruments: Recognition and Measurement", utgiven i juni 1998. Även frågan om vad som anses utgöra en effektiv säkring behandlas i dessa dokument. Problemområdet är komplext och någon enhetlig internationell praxis existerar ännu inte. Rådet har i avvaktan på IASC:s fortsatta arbete valt att inte behandla frågor med anknytning till säkringsredovisning utöver vad som här nämns.

Säkringsredovisning i juridisk person regleras för närvarande av punkterna 8 och 15 - 19 i BFN R 7, vilka gäller tills vidare. Dessa punkter återges nedan:

Allmänna utgångspunkter

8. Om ett företag helt eller delvis har skyddat sig mot valutakursförändring på en fordran eller skuld i utländsk valuta (hedging) skall posten värderas i enlighet med transaktionernas ekonomiska innebörd, jfr. punkterna 15 - 19.

Valutasäkring

15. Om en fordran eller skuld i utländsk valuta effektivt är skyddad av en motpost i utländsk valuta (hedging/valutasäkring) skall fordran/skulden redovisas med hänsyn tagen till detta. Det innebär att förändringar i växelkursen inte skall påverka det bokförda värdet. Exempel på fall då en effektiv valutasäkring kan föreligga är att aktier i utländska dotterföretag eller utländska fastigheter finansierats med lån i lokal valuta.

16. Om terminskontrakt används för valutasäkring skall dagskursen den dag valutasäkringen görs användas vid värderingen av underliggande fordran eller skuld. Skillnaden mellan terminskursen och dagskursen vid kontraktets ingående (terminspremie) periodiseras över terminskontraktets löptid. Periodiserad terminspremie redovisas som ränteintäkt respektive räntekostnad. För terminskontrakt som vid valutasäkringstillfället har en löptid på högst tre månader får alternativt terminskursen användas vid värderingen av underliggande fordran eller skuld.

17. Annan valutasäkringsåtgärd som ger valutaskydd motsvarande ett terminskontrakt skall i redovisningen behandlas på samma sätt som ett terminskontrakt.

18. Om företaget avtalat med annan om byte av åtaganden att betala ränta och amorteringar på lån i utländsk valuta (valutaswap) skall fordringen eller skulden värderas i den valuta som gäller enligt avtalet.

19. För att en valutasäkringsåtgärd skall anses föreligga måste denna avsikt ha förelegat vid transaktionstidpunkten. Företaget skall i årsredovisningen lämna upplysningar om vilka poster som är valutasäkrade samt på vilket sätt. Den valda redovisningsprincipen skall tillämpas konsekvent mellan åren. Om den ändras är det ett byte av redovisningsprincip.

BILAGA 3 FÖRÄNDRINGAR I FÖRHÅLLANDE TILL TIDIGARE NORMGIVNING

Denna rekommendation motsvarar vad som behandlas i FAR:s förslag till rekommendation "Omräkning av utländska dotterföretags redovisningar för intagande i koncernredovisningen" och Bokföringsnämndens rekommendation BFN R 7 "Värdering av fordringar och skulder i utländsk valuta". Redovisningsrådets rekommendation innehåller dock inga anvisningar om redovisning av valutasäkring i juridisk person; BFN:s anvisningar fortsätter att gälla tills vidare, se bilaga 2 Redovisning av valutasäkring.

Denna rekommendation innebär följande principiella förändringar i förhållande till tidigare normgivning (se även kommentarer i bilaga 1 angående valutakursreserv):

- FAR:s förslag till rekommendation innehåller en svagare skrivning ("bör") än RR 8 ("skall") vad gäller klassificeringen i självständiga respektive integrerade utlandsverksamheter.
- FAR:s förslag till rekommendation innehåller en förenklingsregel som kan tillämpas om koncernens dotterföretag till övervägande delen tillhör den ena av grupperna självständiga respektive integrerade. Regeln innebär att om det är oväsentligt vilken omräkningsmetod som används för de övriga dotterföretagen så får de företag som så önskar använda den mot den dominerande dotterföretagsgruppen svarande metoden för samtliga dotterföretag, dock inte dagskursmetoden för en icke inflationsjusterad redovisning för ett dotterföretag i ett höginflationsland. Denna förenklingsregel har ingen motsvarighet i RR 8, ej heller i IAS 21. Enligt dessa rekommendationer skall varje utlandsverksamhet kategoriseras på egna grunder. Om det är oväsentligt hur något redovisas finns det enligt Rådets mening ingen anledning att av detta skäl införa valfrihet i en rekommendation. Huruvida en avvikelse från en rekommendation är oväsentlig är alltid en bedömningsfråga.
- Vid tillämpning av dagskursmetoden (självständiga utlandsverksamheter) anger FAR:s förslag till rekommendation att koncernmässig goodwill och andra justeringsposter föranledda av förvärvsanalyser antingen kan omräknas till balansdagskurs eller till kursen vid förvärvet av dotterföretaget. RR 8 (punkt 21) innehåller ingen valmöjlighet utan de nämnda posterna skall omräknas till balansdagskurs, dvs. de anses utgöra poster i utländsk valuta.
- I RR 8, punkt 22, har angivits att ett monetärt mellanhavande som är att betrakta som utvidgad respektive reducerad investering i en självständig utlandsverksamhet skall värderas till anskaffningskurs. Härigenom erhålls en redovisning som är konsekvent med redovisningen av aktieinnehavet.
- FAR:s motsvarighet till RR 8 punkt 23 (säkring av självständig utländsk nettoinvestering) innehåller en skrivning om att kursdifferensen på säkringstransaktionen (efter hänsyn tagen till skatt) skall resultatföras

till den del den överstiger den vid omräkning av nettoinvesteringen uppkomna kursdifferensen för räkenskapsåret. IASC har ännu ej tagit ställning till frågan om säkringsredovisning. Rådet avvaktar därför med att behandla detta problemområde. Poängteras bör dock att det är nettoinvesteringen som säkras och av definitionen på nettoinvestering i självständig utlandsverksamhet följer att det endast är det koncernmässiga värdet som kan vara föremål för säkring.

- FAR:s förslag till rekommendation innehåller en möjlighet att vid avyttring av en självständig utlandsverksamhet antingen resultatföra eller ej resultatföra de till den avyttrade utlandsverksamheten hänförliga ackumulerade kursdifferenser vilka tidigare förts direkt mot eget kapital. RR 8 kräver resultatföring.
- Tidigare normgivning behandlar inte explicit hur utländska filialers resultat- och balansräkningar skall omräknas inför redovisning i ägarföretaget, se RR 8 punkt 28.
- RR 8 punkt 37 innehåller delvis andra upplysningskrav än FAR:s förslag vid ändrad klassificering av utlandsverksamhet.
- RR 8 innehåller upplysningskrav som är mer omfattande än dem i FAR:s förslag och vissa upplysningskrav är mer preciserade än dem i BFN R 7.

BILAGA 4 JÄMFÖRELSE MED IAS

Rekommendationen överensstämmer i allt väsentligt med IASC:s rekommendation IAS 21 (revised 1993), The Effects of Changes in Foreign Exchange Rates.

IASC:s rekommendationer består av rekommendationstext (i fet stil) och förklarande text ("background material and implementation guidance"). Redovisningsrådets rekommendation RR 8 gör ej på motsvarande sätt åtskillnad mellan rekommendationstext och förklarande text. Mot bakgrund av strukturen i IAS 21 uppdelas jämförelsen med IAS 21 enligt följande:

- Jämförelse med rekommendationstexten i IAS 21.
- Jämförelse med den förklarande texten i IAS 21.
- Punkter i RR 8 som saknar motsvarighet i IAS 21.

Jämförelse med rekommendationstexten i IAS 21

- IAS 21, p. 17 (och 18), behandlar redovisningen av långfristiga monetära mellanhavanden, vilka utgör utvidgade eller reducerade investeringar i självständiga utlandsverksamheter. IAS 21 har utformats med utgångspunkt från att moderföretag redovisar dotterföretag enligt kapitalandelsmetoden. Detta är inte tillåtet enligt svensk lag. RR 8 punkt 22 är formulerad med utgångspunkt från att moderföretaget redovisar innehavet enligt anskaffningsvärdemetoden och skiljer sig även i det avseendet att punkten behandlar både det fall då mellanhavandet är uttryckt i dotterföretagets och i moderföretagets valuta.
- IAS 21, p. 19, behandlar redovisningen vid säkring av nettoinvestering av självständig utlandsverksamhet. IAS 21 behandlar enbart det fall där moderföretaget vidtar säkringsåtgärden och där säkringen utgörs av ett lån i utländsk valuta. Enligt RR 8, punkt 23, inkluderas i säkringsredovisningen även andra säkringsåtgärder än lån samt säkringsåtgärder i andra koncernföretag än moderföretaget.
- IAS 21, p. 21 (och 22), innehåller ett tillåtet alternativt redovisningsförfarande i de situationer då en mycket kraftig kursnedgång sker i en valuta och det inte föreligger några praktiska möjligheter att säkra sin position och det inte heller finns möjlighet att betala inköpet kontant, exempelvis p.g.a. begränsad valutatillgång. Regelns innebörd är att en kursförlust som uppkommer under sådana förhållanden inte skall redovisas i resultaträkningen. Den skall i stället inräknas i anskaffningsvärdet för tillgången. Detta alternativa redovisningsförfarande utgör ej ett tillåtet alternativ i Redovisningsrådets rekommendation. Redovisningsrådet har som policy att i de fall IASC anger en huvudregel och en alternativregel, endast tillåta en av dessa regler.
- IAS 21, p. 36, reglerar hur resultat- och balansräkningar avseende självständiga utlandsverksamheter i höginflationsländer skall omräknas. Enda angivna metod är att använda inflationsredovisning, varefter om-

räkning sker med dagskursmetoden. Även enligt RR 8 skall detta omräkningsförfarande tillämpas, dock med tillägget att alternativt kan den monetära metoden användas. Ett skäl att använda den monetära metoden kan vara att inflationsredovisningen baseras på indexserier som inte är relevanta, se vidare i bilaga 1. Båda metoderna ger samma resultat om den lokala inflationen och devalveringen av valutan håller jämna steg och under förutsättning att tillämpade indexserier är relevanta.

- IAS 21 p. 42 b) anger att bland upplysningar skall ingå en avstämning mellan in- och utgående värde av ackumulerade kursdifferenser som förts direkt mot eget kapital. I RR 8 punkt 36 har en precisering införts som innebär att upplysning skall lämnas om det belopp varmed de kursdifferenser för perioden som förts direkt mot eget kapital reducerats genom valutasäkringsåtgärder.
- IAS 21 p. 48 innehåller övergångsregler. Motsvarande punkt i Redovisningsrådets rekommendation är nr 41 och den innehåller en uttrycklig lätttnadsregel som inte återfinns i IAS 21. Regeln har tillkommit för att underlätta den praktiska tillämpningen.
- IAS 21 p. 49 anger att rekommendationen skall tillämpas för bokslut som avser räkenskapsår som påbörjas fr.o.m. den 1 januari 1995. Motsvarande tidpunkt enligt RR 8 är den 1 januari 1999.

Jämförelse med den förklarande texten i IAS 21

- IAS 21 p. 33 anger hur, vid användande av dagskursmetoden, omräkning skall ske av koncernmässig goodwill och andra justeringsposter föranledda av förvärvsanalyser. Enligt IAS 21 kan dessa poster antingen omräknas till balansdagskurs eller i enlighet med regler motsvarande dem i punkt 5 – 10 i Rådets rekommendation. Enligt RR 8, punkt 21, skall nämnda poster omräknas till balansdagskurs.
- Beträffande p. 18 och p. 22 i IAS 21, se jämförelsen ovan avseende p. 17 respektive p. 21.

Punkter som saknar motsvarighet i IAS 21

- Punkt 28 behandlar hur utländska filialers resultat- och balansräkningar skall omräknas vid redovisning i ägarföretaget.
- Punkt 33 behandlar utländska dotterföretags bidrag till koncernens fria egna kapital. Bestämning av en koncerns utdelningsbara medel behandlas inte i IAS 21.
- Delar av punkt 35 och hela punkt 40 innehåller upplysningskrav som återfinns i IAS 32. Upplysningskraven i punkt 35 motsvarar de krav som anges i årsredovisningslagen

